

خانم می‌دونید چیه؟ آخه مگه می‌شه ما رفتار پرخطر نداشته باشیم، بالاخره جوانیم...! اما خب همه که نمیان بگن؛ اما آدم با کسی رابطه برقرار می‌کنه که بشناسه، همین‌طوری که نمی‌شه...».

روایتی از اتوبوس‌های ایدز گوشه میدان‌های تهران

شرق نوشت: یکی، دو هفته از استقرار اتوبوس‌های ایدز در خیابان‌های شهر می‌گذرد، حالا آنها میدان‌های اصلی شهر را فرق کرده‌اند.

اتوبوس‌هایی که گوشه هر میدان ایستاده‌اند و کسی کنارشان آگهی‌های مربوط به «اچ‌آی‌وی» را دست مردم می‌دهد. ضلع جنوبی میدان توحید هم یکی از این اتوبوس‌ها ایستاده بود؛ با روبان‌های قرمزی که پشتش نقاشی کرده بودند، می‌شد اتوبوس را از وسایل نقلیه شهری تمیز داد.

جلوی در دختر جوانی ایستاده و با گذر هر عابر از جلوی اتوبوس جمله تست «اچ‌آی‌وی» رایگان را تکرار می‌کند. آدم‌ها چند دقیقه‌ای پایشان را شل می‌کنند، به بنرها نگاه می‌کنند و راهشان را می‌کشند و می‌روند، چند نفری هم با تردید از پله‌های اتوبوس بالا می‌روند، زن‌ها از در جلو و مردها از در عقب وارد می‌شوند. وسط اتوبوس هم با یک پرده سفید از دو قسمت مردانه و زنانه جدا شده و بخش مشاوره و آزمایش است. اتوبوس‌های ایدز این روزها به‌طور رایگان مشاوره می‌دهند، با آدم‌ها درباره رفتارهای پرخطرشان صحبت می‌کنند و رایگان تست «اچ‌آی‌وی» از آنها می‌گیرند و ۱۰ دقیقه بعد جواب را در اختیارشان قرار می‌دهند.

دکتر شهرام ضرابیان، متخصص علوم اعصاب‌شناختی و مدیرعامل انجمن سلامت خانواده ایران و مسئول اتوبوسی است که در میدان توحید ایستاده و به مردم مشاوره می‌دهد، در پیاده‌رو ایستاده و به فعالیت‌ها نگاه می‌کند، می‌گوید: «مطابق هماهنگی با کمیته ایدز کشوری، انجمن سلامت خانواده به‌عنوان یک سازمان مردم‌نهاد اعلام آمادگی کرد تا در قالب یک اتوبوس سیار در سطح شهر حاضر شود و اطلاعات خود را در اختیار مراجعه‌کنندگان قرار دهد. اتوبوسی هم که می‌بینید شهرداری در اختیار ما قرار داده و تست‌هایی هم که انجام می‌دهیم زیر نظر دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام می‌شود. افرادی که به ما مراجعه می‌کنند ابتدا مشاوره می‌شوند، در صورتی‌که فرد مشاوره دهنده که دوره‌دیده معاونت بهداشت است، تشخیص دهد فرد به آزمایش نیاز دارد، از او آزمایش گرفته می‌شود و ۱۰ دقیقه بعد نیز وضعیت مشخص خواهد شد». او با اشاره به اینکه آزمایش در همین اتوبوس‌های ایدز انجام می‌شود، تصریح کرد: «تست‌های ما به ریپد تست یا تست‌های سریع معروف هستند، این آزمایش‌ها امنیت بالایی دارد و ضریب خطایش پایین است و اگر کسی به ما مراجعه کند که آزمایشش مثبت باشد، طبق پروتکل تعیین‌شده، این فرد را با فرم‌های مخصوص به مناطق مشخص‌شده وزارت بهداشت برای تست‌های تکمیلی ارجاع می‌دهیم».

دکتر ضرابیان می‌گوید سازوکار گرفتن تست بسیار ساده است و در دو روزی که آنها در میدان توحید مستقر شده‌اند هنوز آزمایش کسی مثبت نبوده است؛ اما دکتر ضرابیان می‌گوید براساس شنیده‌ها از همکارانش در برخی میدان‌های شهر در آزمایش‌ها مثبت هم دیده شده است. از در عقب اتوبوس وارد می‌شوم و روی صندلی آخر می‌نشینم. مردها هرکدام به‌تنهایی یک صندلی را اشغال کرده‌اند و منتظر هستند مشاوره کسی که در حال گرفتن اطلاعات است، تمام شود تا آنها هم بتوانند به اضطراب‌شان پایان دهند. پسر جوانی که انگار حوصله ماندن ندارد، می‌گوید دوباره برمی‌گردد؛ از او می‌پرسم اصلاً چه شده

که به صرافت افتاده آزمایش «اچ‌آی‌وی» بدهد، او می‌گوید: «من بچه بودم پاهام رو عمل کردم، الان به کم نگرانم که مثبت باشم. البته اهداکننده مستمر خون هم هستم، حالا می‌رم و دوباره برمی‌گردم...».

صدای مشاور جوان اتوبوس را می‌شود از دور شنید، او به مرد می‌گوید: «به هیچ عنوان از سرنگ مشترک استفاده نکنید، حالا که شکر خدا جواب آزمایش‌تان منفی بود؛ اما این بار دیگر این همه به خودتان آسیب نزنید، اگر قصد ترک کردن ندارید، لاقلاً از سرنگ‌های مشترک استفاده نکنید...».

جرثیم کمی بیشتر شده، از صندلی عقب بلند می‌شوم و جلوتر می‌نشینم؛ مرد جوانی روی جلوترین صندلی نشسته است، از او می‌پرسم چطور از حضور ماشین‌های مستقر در شهر مطلع شده، می‌گوید: «خیلی اتفاقی؛ الان داشتم رد می‌شدم که به میدان انقلاب بروم، توجهم جلب شد، گفتم دیگر تست‌دادن که بد نیست، بالاخره آدم مطمئن می‌شود...». می‌پرسم چرا می‌خواهد مطمئن شود، مگر رفتار پرخطر داشته و می‌گوید: «من معنادار نیستم؛ اما دندان‌پزشکی رفته‌ام، زیاد هم رفته‌ام، نگران بودم که مبادا دستگاه‌ها آلوده باشد، رفتار پرخطر هم ندارم...». از اتوبوس که می‌خواهم پایین بیایم می‌گوید: «خانم می‌دونید چیه؟ آخه مگه می‌شه ما رفتار پرخطر نداشته باشیم، بالاخره جوانیم...! اما خب همه که نمیان بگن؛ اما آدم با کسی رابطه برقرار می‌کنه که بشناسه، همین طوری که نمی‌شه...».

اما درباره وسایل بهداشتی که صحبت می‌کنیم او اعتقادی به استفاده ندارد و ترجیح می‌دهد به آدم‌ها اعتماد کند. نوبت مشاوره من فرا رسیده. خانم یعقوبی، مشاور اتوبوس ایدز میدان توحید است، او می‌گوید: «ما متکی به اطلاعاتی هستیم که افراد به ما می‌دهند و مجبوریم باور کنیم؛ اما مطابق آمار دیگر درصد استفاده از سرنگ مشترک تقریباً به صفر رسیده و بیشتر نگرانی‌ها از روابط پرخطر است. ما در مشاوره‌ها می‌گوییم سه راه سرنگ مشترک، روابط پرخطر و انتقال از مادر به فرزند است که باید مد نظر قرار بگیرد. بیشترین آمار ابتلا هم از روابط جنسی پرخطر است.».

به گفته یعقوبی بیشتر آدم‌ها از تست می‌ترسند، اگر تست آنها مثبت باشد، دو مرتبه تکرار می‌شود و اگر دوباره مثبت بود، به مراکز و آزمایشگاه‌های مخصوص ارجاع داده می‌شوند.

چند دقیقه‌ای که پایین اتوبوس می‌ایستیم، یک گروه پنج، شش نفره دختران دبیرستانی با لباس‌های فرم مدرسه و در حال پفک‌خوردن وارد اتوبوس می‌شوند، از آنها درباره دلیل اینکه سوار اتوبوس ایدز شده‌اند سؤال می‌کنیم، دلیل عمده‌شان وقت‌گذرانی است؛ اما یکی از آنها می‌گوید: «خب ما هم دندان‌پزشکی می‌رویم، بد نیست بدانیم اوضاع‌مان چطور است». از آنها درباره اینکه چقدر درباره نحوه انتقال ویروس ایدز می‌دانند، سؤال می‌کنم، یکی از آنها می‌گوید: «از طریق استفاده از ظرف غذا کسی که ایدز دارد و سرنگ آلوده منتقل می‌شود». هرچه می‌خواهم به دختر حالی کنم که از طریق بشقاب غذا ویروس انتقال پیدا نمی‌کند، نمی‌پذیرد و تأکید می‌کند که معلم زیست به آنها گفته اگر بیمار مبتلا به «اچ‌آی‌وی» در اطرافتان دارید، حتماً باید ظرف‌های غذایی را جدا کنید.

اولین نفرشان که می‌خواهد برای مشاوره وارد شود، همه سرشان را از لای پرده داخل می‌کنند، هنوز نفر قبل در حال تست‌دادن است، تستی شبیه تست قند خون. نوک انگشت با سوزن سوراخ و خون آن روی کیت‌های مخصوص ریخته می‌شود و اگر روی علامت مثبت قرار بگیرد، تکرار آزمایش لازم خواهد بود.

از اتوبوس که بیرون می‌آیم، مرد و زن جوانی جلوی در ایستاده‌اند و با هم یک‌به‌یک می‌کنند، مرد حاضر نیست سوار شود و زن آرام و مدام به او می‌گوید: «از چی می‌ترسی؟ اگر مشکلی باشه، باید الان بفهمیم!»؛ اما مرد بی‌توجه به زن راهش را می‌گیرد و به سمت خیابان ستارخان سرازیر می‌شود، زن هم مصمم از پله‌های اتوبوس بالا می‌رود تا بفهمد همسرش چقدر به او راست گفته است.

منبع/ انتخاب